

Perspectieven als basis voor je handelen bij het OCMW

Het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) is een organisatie die zich richt op een menswaardig leven, waarbij veel aandacht is voor armoedeproblematiek. Zeker in Gent - met een grote industriële ring - is er veel armoede en ook kinderarmoede. Het OCMW heeft 860 medewerkers die 14.192 mensen (8,7% van de Gentenaren) helpen met wonen, werk en financiën. Een belangrijk uitgangspunt bij het werk is empowerment.

Lastig bij het werk van het OCMW is de ambitie om te werken vanuit empowerment en de controlerende opdracht, want de medewerkers van OCMW gaan ook over het 'leefloon' (uitkeringen). Een voordeel is dat er een aparte 'controlecel' is die de controlerende taken uitvoert. Vanuit integraliteit en empowerment werken is soms ingewikkeld door de politieke keuzes. Per gemeente verschilt dat in België sterk. Maar tegelijkertijd geeft Sandra Verhauwert van OCMW aan dat 'je als professional toch ook handelt vanuit een overtuiging van wat werkt.'

Professionele keuzes en zienswijzen zijn dus belangrijk binnen het OCMW. Steven Brandt van de Hogeschool Gent deed hier onderzoek naar (ook Movisie heeft onderzoek gedaan naar keuzes bij [professioneel handelen](#)). Meestal werken professionals niet vanuit één principe, maar is er sprake van een combinatie van principes. Zo komt het dat een professional de ene of andere strategie hanteert. Er zijn echter ook duidelijke verschillen tussen principes. 'Professionele perspectieven houden verband met overtuigingen over het hoe en wat 'goede' maatschappelijke dienstverlening is of zou moeten inhouden', aldus Steven Brandt.

De zes perspectieven ([Lees hier meer](#)) van Steven Brandt op een rij:

- Activeringsperspectief
- Bijstandsperspectief
- Compensatieperspectief
- Maatwerkperspectief
- Opvoedingsperspectief
- Rechtenperspectief

Brandt over het rechtenperspectief: 'Vanuit deze visie is de cliënt iemand die kansen moet blijven krijgen, ook na herhaaldelijke mislukkingen en in situaties waarbij de cliënt de maatschappelijk assistent afvalt.' En over het activeringsperspectief schetst hij: 'De dienstverlening is er op gericht om de afhankelijkheid van overheidssteun zoveel mogelijk tegen te gaan. De sociaal werker bevordert de activering van de cliënt en houdt de maatschappelijke rechtvaardigheid buiten de probleemstelling.'

Elke medewerker handelt vanuit een combinatie van perspectieven en is daarmee een 'meerlagige professional'. Er is een grote variatie tussen professionals. In een team van OCMW zijn ze hierover in gesprek gegaan in een workshop. Er kwamen discussies los op basis van welke waarden en perspectieven je handelt. Het bleek dat professionals zich daar vaak niet bewust van zijn. Deze discussie zorgt ervoor dat je als team ook 'meerlagend' wordt. En dat is goed, want het zorgt voor diversiteit en reflectie. Sandra: 'We merkten dat sommige collega's echt een soort ambassadeur werden van één perspectief en die probeerde te verdedigen. En dat is leuk, want dan blijven de perspectieven onderwerp van gesprek en zijn ze allemaal vertegenwoordigd.'

Drie tips van het OCMW:

1. Zorg voor een goede taakverdeling met eventueel een splitsing in taken: collega's die werken aan empowerment en collega's die een controlerende functie hebben bij inwoners
2. Ga met je team in gesprek over de perspectieven en waarden van waaruit jij handelt, om zo bewuster keuzes te maken en van elkaar te leren
3. Wees niet bang om het oneens te zijn over de waarden onder je handelen. Want je kunt er alleen maar van leren!

Hoe kunnen inwoners en professionals vraagstukken politiseren?

Elke Plovie, onderzoeker van UC Leuven Limburg, doet al jaren onderzoek naar burgerinitiatieven en de rol van opbouwwerkers, sociaal werkers en sociaal cultureel werkers. In haar onderzoek beschrijft zij de rol van die professional en hoe inwoners en professionals 'problematieken' kunnen politiseren.

Haar onderzoek laat gelijkenissen met Nederland zien. Ook in Vlaanderen proberen professionals in wijken burgers te ondersteunen om activiteiten op te zetten en te zorgen voor sociale cohesie. Waar lopen zij tegenaan?

1. Ook in Vlaanderen kennen professionals de paradox om 'initiatief te nemen om inwoners zelf initiatief te laten nemen'. Ze proberen daarin verschillende rollen aan te nemen, elke situatie vraagt weer een andere rol van jou als professional.
2. Welke initiatieven ondersteun je als sociaal cultureel werker? Die initiatieven die het publiek belang dienen en niet een privébelang. De scheidslijn is lastig te trekken, want iemand die iets organiseert voor anderen doet dat vaak ook om er zelf aan mee te doen. Maar het publiek belang is een goede indicator. Veel bedenkers van initiatieven zijn heel mondig, maar minderheden die niet makkelijk meekomen of een 'minder sterke stem' hebben, moeten ook hun plek krijgen.
3. Sociaal cultureel werkers hebben moeite om zichtbaar te maken wat het effect is van hun werk. Meestal is het effect pas zichtbaar na een lange investering, en gemeenten zien die investering soms niet. Elke: 'Het is een dilemma om onzichtbaar te zijn voor de inwoners en toch te laten zien aan de gemeente dat je je werk waard bent. In een wijk werden op een gegeven moment allerlei activiteiten georganiseerd en je merkte aan alles dat mensen in de wijk meer naar elkaar omkeken. De inwoners gaven dat zelf ook aan. Maar ze zeiden in die gesprekken achteraf niet wat de rol van de sociaal cultureel werker was geweest. Ze zeiden dan: 'Ja Wout, ja die was ook bij de activiteiten, die at wat mee of kletste met ons.'

Elke onderscheidt drie redenen waardoor burgerinitiatieven ontstaan:

- Aanpak van een concreet probleem
- Reactie tegen een bepaalde beslissing
- Een maatschappelijke uitdaging

Iets willen veranderen, is daarbij de belangrijkste motivatie om in actie te komen. Dit kan gaan over allerlei onderwerpen, zoals mobiliteit, veiligheid, windmolens en uitbreiding van een luchthaven. Na het bereiken van het resultaat valt de actiegroep vaak uit elkaar. Elke noemt als voorbeeld actiegroepen zoals [Hart boven Hard](#) die thema's op de politieke agenda in Brussel plaatst en betogingen organiseert waar 200.000 mensen aan mee doen. Elke ziet deze meer activistische en politiserende houding ook terug bij sociaal cultureel werkers. Zij zijn zelfstandiger dan in Nederland, ze volgen het beleid kritischer. In België is minder sprake van een poldermodel, ze hebben historisch gezien minder 'last' gehad van de verzuiling en sociaal cultureel werkers krijgen - meer dan in Nederland - vanuit hun opleiding mee dat ze problemen kunnen agenderen bij de overheid.

Drie tips van Elke Plovie van UC Leuven Limburg:

1. Zorg dat je je gehele werk in een wijk zichtbaar maakt en niet alleen het resultaat, zodat je bijdrage als werker helder is
2. Laat als professionals burgerinitiatieven en actiegroepen vanuit de gehele samenleving ontstaan en maak initiatieven inclusief
3. Breng de politiserende rol van de professional meer in het Nederlandse onderwijs, want er is veel kennis bij uitvoerende professionals die het beleid goed kunnen voeren